Miljöpartiet
Socialdemokraterna
Centerpartiet
Vänsterpartiet

FÖRSLAG TILL
TILLÄGGSBESLUT
2024-12-16
Trafiknämnden

TN 2024–0924

# Förslag till tilläggsbeslut till yttrande över återremitterad motion 2024:37 av Daniel Adborn (L) och Jesper Svensson (L) om tillgängliggörande av naloxon i kollektivtrafiken

Varje år dör flera hundra personer i Sverige till följd av opioidförgiftningar. Andningsdepression och vakenhetssänkning är de allvarligaste symtomen vid förgiftningar och kan snabbt bli livshotande. naloxon är ett motgift mot alla sorters opioider och kan tillfälligt ta bort effekten av opioider genom att häva en förgiftning samt motverka andningsdepression. I Sverige används naloxon sedan länge inom hälso- och sjukvården för att i akuta situationer kunna häva andningsstillestånd vid opioidförgiftningar. Exempelvis samsjuklighetsutredningen har lyft fram vikten av skadereducerande insatser för att hjälpa grupper med skadligt bruk av narkotika som har hög överdödlighet. Tillgången till naloxon kan spela en roll i detta arbete.

Socialstyrelsen har haft ett regeringsuppdrag om att aktivt stödja ett ökat tillgängliggörande av naloxon och deras slutrapport publicerades i mars 2024. I rapporten hänvisas till två svenska studier där man undersökt var dödsfall orsakade av opioidöverdos har inträffat. Den stora majoriteten av dödsfallen till följd av överdos har skett i hemmet eller i en annan persons bostad samt på hotell, härbärgen, behandlingshem och liknande. Utöver detta sker dödsfall i offentliga miljöer, såsom i parker och offentliga toaletter. Det finns inga säkra uppgifter kring hur många som avlider till följd av överdos i tunnelbanan eller andra delar av kollektivtrafiken.

En viktig del i att göra naloxon tillgängligt var att Läkemedelsverket 2024 beslutade att naloxon är receptfritt, vilket innebär att det går att köpa på svenska apotek. Därmed finns naloxon tillgängligt för personer som missbrukar och deras anhöriga. Enskilda individer kan köpa naloxon på apotek. Det finns även tillgängligt hos ambulanspersonal och inom räddningstjänsten samt tillgängliggörs inom kriminalvården.

Socialstyrelsen konstaterar i slutrapporten att man trots uppnådd receptfrihet inte ser något möjligt alternativ att tillgängliggöra naloxon nässpray till verksamheter utanför hälso- och sjukvården utan en lagändring. Narkotikautredningen har gett ett förslag på en lag som skulle kunna ge möjlighet att tillgängliggöra naloxon nässpray för verksamheter utanför hälso- och sjukvården. Denna lagändring har inte genomförts och därmed har Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården (HSLF-FS 2017:37) inte ändrats.

För våra Mittenkoalition och Vänsterpartiet är det av central vikt att frågan inte stannar av på grund av regeringens brist på hantering av förslagen i Narkotikautredningen. Vi vill därför utforska andra vägar att rädda liv, och hemställer parallellt med detta åt regeringen att skyndsamt gå vidare med en moderniserad lagstiftning.

Socialstyrelsen har konstaterat att man trots uppnådd receptfrihet inte ser något möjligt alternativ för att tillgängliggöra naloxon som nässpray till verksamheter utanför hälso- och sjukvården utan en lagändring. Narkotikautredningen (SOU 2023:62) har gett ett förslag på en lag som skulle kunna ge möjlighet att tillgängliggöra naloxon nässpray för verksamheter utanför hälso- och sjukvården (*lag om hantering av opioidantagonister utanför hälso- och sjukvården*). Denna lagändring har inte genomförts och därmed har Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården (HSLF-FS 2017:37) inte ändrats. Där föreskrivs i sjunde kapitlet vem som har behörighet att iordningställa, administrera och överlämna läkemedel. Ur dessa föreskrifter framgår att det finns tillfällen där icke legitimerad personal kan administrera läkemedel, men att det begränsas till personal i ambulanssjukvård och räddningstjänsten. I Region Stockholm har naloxon länge använts inom ambulanssjukvården och sedan 2024 kan även personal inom räddningstjänsten ge detta läkemedel.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås trafiknämnden besluta att:

1. Ställa sig bakom Hälso- och sjukvårdsnämndens hemställan till regeringen att ändra lagstiftningen.

2. Trafikförvaltningen får i uppdrag att, tillsammans med hälso- och sjukvårdsnämnden, utreda behov och omfattning, kostnader, utbildningsbehov för personal samt vilka yrkesroller som kan vara lämpade att inneha naloxon, i dialog med berörda fackliga organisationer. Utredningen ska särskilt titta på om hälso- och sjukvården kan säkerställa att behovet av naloxon i kollektivtrafiken möts upp utan att lagstiftningen utmanas.

3. Trafikförvaltningen får i uppdrag att, tillsammans med hälso- och sjukvårdsnämnden, utreda vilka platser i kollektivtrafiken som kan bedömas ha de största behoven av naloxon på plats.